

Обставини справи

Справа стосувалася питання про те, чи було провадження про адміністративне правопорушення щодо відмови заявника носити маску для обличчя (частина заходів щодо контролю за поширенням вірусу SARS-CoV-2, що спричиняє захворювання COVID-19) порушенням прав заявника за статтями 6 і 7 Конвенції.

30 грудня 2020 року заявник зайшов до супермаркету без маски для обличчя та відмовив охоронцеві на зауваження про необхідність надягнути її. Працівники супермаркету викликали поліцію. Поліцейський склав протокол про адміністративне правопорушення, яким визнав заявника винним у вчиненні правопорушення, визначеного частиною другою статті 44-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення, яка передбачає штраф від 170 до 250 грн за відсутність маски для обличчя в громадських будівлях і громадському транспорті під час карантину. На заявника було накладено штраф у розмірі 170 грн (на той час близько 4,90 євро).

У своїй наступній апеляційній скарзі заявник заперечував не сам факт своєї відмови носити маску для обличчя, а скоріше законність і необхідність заходів контролю пандемії, зокрема носіння маски, запроваджених владою.

Вимоги щодо носіння маски в громадських установах та громадському транспорті встановлено постановою Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 року № 1236 у межах заходів щодо протидії пандемії COVID-19.

1 березня 2020 року Суворовський районний суд м. Одеси відхилив скаргу заявника та залишив без змін накладений штраф. Суд постановив, що відповідне законодавство, яке встановлює заходи боротьби з пандемією і відповідальність за недотримання вимоги про носіння маски, діяло на час подій і тому дії поліцейського були правомірними.

Оцінка Суду

Насамперед ЄСПЛ відзначив дуже скромну суму штрафу, накладеного на заявника. Проте ЄСПЛ постановив, що порушення Конвенції може стосуватися важливих принципових питань і таким чином спричинити значну шкоду, не зачіпаючи грошових інтересів (див., наприклад, *Burov v. Moldova* (dec.), № 38875/03, § 30, 14 червня 2011 року). Беручи до уваги також факт, що на той час заявник був зареєстрований як безробітний, і враховуючи наведені нижче висновки щодо інших аспектів його скарг, ЄСПЛ готовий керуватися припущенням, що заявник міг зазнати значної шкоди внаслідок стверджуваних порушень Конвенції.

ЄСПЛ повторив, що він не має діяти як суд апеляційної інстанції чи, як іноді кажуть, суд четвертої інстанції щодо рішень національних судів.

Згідно з прецедентною практикою ЄСПЛ національні суди володіють найвигіднішою позицією для оцінювання достовірності показів свідків і відповідності

доказів щодо питань у справі (див. *López Ribalda and Others v. Spain* [GC], №№ 1874/13 і 8567/13, § 89, 17 жовтня 2019 року).

ЄСПЛ зазначив, що в матеріалах цієї справи немає нічого, що могло б привести його до висновку, що національні суди діяли свавільно або необґрунтовано при оцінюванні доказів, встановленні фактів або тлумаченні національного законодавства. ЄСПЛ також указав, що заявник, який був присутній на судовому засіданні в суді першої інстанції, по суті, стверджував, що введення заходів контролю пандемії включно з вимогою носити маску для обличчя і подальші дії поліції з накладення на нього штрафу були незаконними.

Національні суди належним чином розглянули доводи заявника, встановили, що він вчинив адміністративне правопорушення, передбачене чинним законодавством, й ухвалили відповідне рішення.

Тож немає жодних ознак того, що заявнику будь-яким чином перешкождали викласти свою позицію або що висновки національних судів були довільними чи явно необґрунтованими.

Щодо аргументу заявника про те, що поліцейський, який накладав штраф, не був «судом, встановленим законом», ЄСПЛ повторює свою усталену прецедентну практику, згідно з якою навіть якщо адміністративний орган, який вирішує спори щодо «цивільних прав та обов'язків» певною мірою не відповідає пункту 1 статті 6 Конвенції, порушення Конвенції не може бути встановлено, якщо провадження в цьому органі «підлягає подальшому контролю з боку судового органу, який має повну юрисдикцію та надає гарантії пункту 1 статті 6» (див. *Ramos Nunes de Carvalho e Sa v. Portugal* [GC], № 55391/13 та 2 інших, § 132, 6 листопада 2018 року).

Отже, ця частина заяви є явно необґрунтованою та має бути відхилена відповідно до пунктів 3 і 4 статті 35 Конвенції.

Заявник також скаржився, що його засудження порушило статтю 7 Конвенції. ЄСПЛ зазначив, що правопорушення, за яке заявника було притягнуто до відповідальності, могло каратися лише штрафом у незначній сумі.

Такий штраф не міг бути замінений на позбавлення волі в разі його несплати. Звідси випливає, що провадження, про яке йдеться, не передбачало визначення «кримінального обвинувачення» у значенні статті 6 Конвенції і що це положення, відповідно, не застосовувалося до провадження за його кримінальним аспектом. За цих обставин і з причин узгодженості тлумачення Конвенції та протоколів до неї загалом стаття 7 Конвенції також не може вважатися такою, що може бути застосована (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі *Gestur Jonsson and Ragnar Halldyr Hall v. Iceland* [GC], №№ 68273/14 та 68271/14, §§ 112–13, 22 грудня 2020 року).

Зрештою, ЄСПЛ визнав, що ця частина заяви є несумісною *ratione materiae* з положеннями Конвенції та протоколів до неї і має бути визнана неприйнятною відповідно до пунктів 3 (а) і 4 статті 35 Конвенції.

Висновок

Заяву визнано неприйнятною.

Рішення в цій справі ухвалене Комітетом 19 травня 2022 року, оприлюднене 15 вересня 2022 року та є остаточним.